

Περιγραφή Περιεχομένου ΑΠ Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Α' Λυκείου

Προσανατολισμού

Στην Α' τάξη Λυκείου ο σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας (Μάθημα Προσανατολισμού) είναι να συμβάλλει στη δημιουργία ενεργών πολιτών με γνώση της ταυτότητάς τους, ώστε να καταστούν ικανοί να κατακτούν τη γνώση, να αντιμετωπίζουν τον κόσμο κριτικά και να είναι επαρκείς παραγωγοί νεοελληνικού λόγου.

Γι' αυτό το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών στοχεύει στην επαφή των μαθητών/τριών με τις ιδέες, τις αξίες και τις πεποιθήσεις του αρχαίου ελληνικού κόσμου που συσχετίζονται με το παρόν, στον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών παρελθόντος παρόντος, ώστε να διαμορφώσουν κριτική στάση και συμπεριφορά με βάση τις διαχρονικές αξίες της αρχαιοελληνικής σκέψης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος πρέπει να γίνεται η απαραίτητη επανάληψη και εμπάθση στα ήδη γνωστά γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα, αλλά και η διδασκαλία άλλων βασικών γραμματικοσυντακτικών φαινομένων, ώστε οι μαθητές/τριες να βλέπουν τις γραμματικές και μορφοσυντακτικές δομές σε συγκεκριμένα κειμενικά είδη και να αντιλαμβάνονται την εξωγλωσσική τους λειτουργία.

Ο/Η φιλόλογος θα πρέπει να συμβάλει στην επαφή των μαθητών /τριών με τον αρχαίο ελληνικό λόγο, τη δομή και τη λειτουργία του, ώστε να καλλιεργήσει ή να ενισχύσει τη δεξιότητα της απόδοσης (μετάφρασης) αρχαίων ελληνικών κειμένων από το πρωτότυπο.

Επιπρόσθετα, οι μαθητές θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές (στο λεξιλόγιο, τη μορφολογία και τη σύνταξη) της Κοινής Νέας Ελληνικής με την Αρχαία Ελληνική και να καλλιεργήσουν τη δεξιότητα της απόδοσης νεοελληνικών προτάσεων στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα.

Περιεχόμενο ύλης

I. Αρχαίο Ελληνικό Κείμενο

1. Ξενοφώντος, *Αγησίλαος*, κεφάλαιο 7, παράγραφοι 1-5

2. Αποσπάσματα από αρχαίους συγγραφείς, όπως:

Ξενοφώντος, Απομνημονεύματα, 2,1,32, *Κύρου Ανάβασις*, 3, 3, 10-11, *Κύρου Ανάβασις* 1, 3, 2-6, *Ίσοκράτους, Προς Δημόνικον*, 50 – 52, *Ξενοφώντος. Ελληνικά* 2, 2, 3-4, 4, 2, 1-4, 5, 1, 32, *Πλουτάρχου, Περί Παιδων άγωγής* 9b- c, *Ξενοφώντος. Λακεδαιμονίων Πολιτεία*. 2.1-2, *Ίσοκράτους, Προς Νικοκλέα* 29-31, *Ίσοκράτους, Περί ειρήνης* 38 - 40, *Ίσοκράτους, Φίλιππος* 11

II. Κείμενο από μετάφραση: Θουκυδίδου, *Διάλογος Αθηναίων και Μηλίων*, §§ 84 -113 (Ε')

Μορφοσυντακτικά φαινόμενα

A. Γραμματικά φαινόμενα :

1. Προϋπάρχουσες γνώσεις γραμματικών φαινομένων:

- Α' και Β' κλίση ουσιαστικών (Δείκτης Επιτυχίας 5, Β' Γυμνασίου)
- Δευτερόκλιτα επίθετα (Δείκτης Επιτυχίας 6, Β' Γυμνασίου)
- Προσωπικές και Κτητικές αντωνυμίες (Δείκτης Επιτυχίας 6, Α' Γυμνασίου)
- Δεικτική αντωνυμία οὗτος-αὕτη-τούτο (Δείκτης Επιτυχίας 6, Α' Γυμνασίου)
- Οριστική της ενεργητικής φωνής σε όλους τους χρόνους (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)
- Οριστική μέσης φωνής ενεστώτα, παρατατικού, μέλλοντα, αορίστου (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)
- Οριστική Ενεστώτα, Παρατατικού, Μέλλοντα του *εἰμί* (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)

2. Διδασκαλία γραμματικών φαινομένων:

Ουσιαστικά Γ' κλίσης (Δείκτης Επιτυχίας 7α, β)

Ρήμα:

- Παρακείμενος και υπερσυντέλικος Μέσης φωνής βαρύτονων (Δείκτης Επιτυχίας 3)
- Εγκλίσεις βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής και μέσης φωνής εγκλίσεις, απαρέμφατο και μετοχή του *εἰμί* (Δείκτης Επιτυχίας 4)
- Αόριστος β', εγκλίσεις, απαρέμφατο και μετοχή ενεργητικής και μέσης φωνής (Δείκτης Επιτυχίας 12)
- Παθητικοί χρόνοι βαρύτονων ρημάτων (Δείκτης Επιτυχίας 14)
- Απλή αναφορά στα συνηρημένα σε -εω (Δείκτης Επιτυχίας 11)

Απαρέμφατο:

- Σχηματισμός απαρεμφάτου ενεργητικής και μέσης φωνής σε όλους τους χρόνους (Δείκτης Επιτυχίας 5)
- Απαρέμφατο του *εἰμί* σε ενεστώτα και μέλλοντα (Δείκτης Επιτυχίας 5)

Μετοχή:

- Σχηματισμός και κλίση μετοχών ενεργητικής και μέσης φωνής (Δείκτης Επιτυχίας 8α)

Επίθετα

- Επίθετα πᾶς, πολύς και μέγας (Δείκτης Επιτυχίας 9)
- Τριτόκλιτα επίθετα ενρινόληκτα, σιγμόληκτα (Δείκτης Επιτυχίας 9)
- Ομαλά Παραθετικά επιθέτων (Δείκτης Επιτυχίας 7, Β' Γυμνασίου)

Αντωνυμίες

- Ερωτηματική και αόριστη αντωνυμία (τίς-τίς-τί) (Δείκτης Επιτυχίας 10, Γ' Γυμνασίου)
- Αναφορική αντωνυμία (ὅς-ἥ-ὅ), (Δείκτης Επιτυχίας 11, Β' Γυμνασίου)

Β. Συντακτικά φαινόμενα

1. Προϋπάρχουσες γνώσεις:

- Μορφή και λειτουργία των βασικών όρων της πρότασης: Ρήμα, Υποκείμενο, Αντικείμενο, Κατηγορούμενο (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)

2. Διδασκαλία:

- Κατηγορούμενο αντικειμένου (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)
- Επιθετικός και κατηγορηματικός προσδιορισμός (Δείκτης Επιτυχίας 10)
- Εμπρόθετοι προσδιορισμοί (Δείκτης Επιτυχίας 15)
- Επιρρηματικοί Προσδιορισμοί (Δείκτης Επιτυχίας 16)
- Απαρεμφατική σύνταξη (είδη απαρεμφάτου, απρόσωπη σύνταξη, ταυτοπροσωπία, ετεροπροσωπία) (Δείκτης Επιτυχίας 5,6)
- Επιρρηματική, επιθετική μετοχή, κατηγορηματική μετοχή (Δείκτης Επιτυχίας 8β)
- Συνημμένη και απόλυτη μετοχή (Δείκτης Επιτυχίας 8γ)
- Μονόπτωτα ρήματα-Αντικείμενο σε γενική, δοτική, αιτιατική - Σύστοιχο αντικείμενο (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)
- Δίπτωτα ρήματα (Δείκτης Επιτυχίας 4, Β' Γυμνασίου)
- Παθητική σύνταξη (Δείκτης Επιτυχίας 14)
- Β' όρος σύγκρισης (Δείκτης Επιτυχίας 7, Β' Γυμνασίου)
- Εισαγωγή στις δευτερεύουσες προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 13α)
- Ονοματικές προτάσεις –ειδικές (Δείκτης Επιτυχίας 13α)
- Επιρρηματικές προτάσεις - τελικές και αιτιολογικές (Δείκτης Επιτυχίας 13β)

Εισαγωγικά

Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας ως μαθήματος Κατεύθυνσης στη Β' Λυκείου επιτυγχάνεται μέσα από τη διδασκαλία ρητορικών κειμένων. Ο/η φιλόλογος στοχεύει, μέσω της κειμενοκεντρικής προσέγγισης στην καλλιέργεια της κατανόησης των Αρχαίων Ελληνικών κειμένων, αφενός από πλευράς περιεχομένου (αρχαιογνωσία) και αφετέρου από πλευράς γλωσσικών δομών (αρχαιογλωσσία), σύμφωνα με τους Δείκτες Επάρκειας και τους Δείκτες Επιτυχίας.

Ο/η φιλόλογος αξιοποιεί τόσο τα διδακτικά εγχειρίδια (α) *Ρητορικά κείμενα, Θεωρητική κατεύθυνση, Β' Τάξη Ενιαίου Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα*, (β) *Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, Γυμνασίου – Λυκείου, Μιχ. Χ. Οικονόμου, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα*, (γ) *Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής, Α' Β' Γ' Ενιαίου Λυκείου, Α. Β. Μουμτζάκη, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα* και τα Προτεινόμενα κείμενα θεματογραφίας, Β' Λυκείου, *Μάθημα Κατεύθυνσης, Υ.Α.Π.* όσο και άλλο υποστηρικτικό υλικό που μπορεί να βρει σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή.

Η διδασκαλία του λόγου του Λυσία *Υπέρ Μαντιθέου* εμπλουτίζεται με την επιλογή αποσπασμάτων άλλων ρητορικών λόγων από άλλους συγγραφείς καθώς και από άλλα είδη (συμβουλευτικοί, επιδεικτικοί). Για παράδειγμα, μετά από τη διδασκαλία του Προοιμίου του *Υπέρ Μαντιθέου* ο/η φιλόλογος είναι καλό να αξιοποιήσει το Προοίμιο του *Υπέρ του αδυνάτου* και *Περί τῶν μυστηρίων* που παρατίθενται στα Προτεινόμενα κείμενα θεματογραφίας ως παράλληλα κείμενα εξετάζοντας ομοιότητες και διαφορές στο περιεχόμενο και στην τεχνική των ρητορικών κειμένων. Επιπρόσθετα, τα κείμενα θεματογραφίας, που προτείνονται, θα μπορούσαν να αποτελέσουν αφορμή για τον/την φιλόλογο, για να εμβαθύνει σε θέματα γραμματικής και συντακτικού, λεξιλογίου και παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου στα Νέα Ελληνικά, εφόσον τα κείμενα θεματογραφίας, που προτείνονται εμβαθύνουν στα υπό έμφαση φαινόμενα της κάθε ενότητας, όπως φαίνεται στον *Ενδεικτικό Προγραμματισμό 2016 – 2017*.

Περιεχόμενο ύλης

Κείμενο από το πρωτότυπο:

Λυσίου Υπέρ Μαντιθέου

Θεματογραφία:

Λυσία Υπέρ του αδυνάτου §1-3, Ανδοκίδου Περί τῶν μυστηρίων §1-2, 8, Ισοκράτους, Αρεοπαγίτικος, §80-81, Λυσίου, Υπέρ του αδυνάτου, §4-7, Δημοσθένους, Περί συντάξεως, §28-31, Δημοσθένους, Κατά Φιλίππου Δ', §29-30, Ισοκράτους, Φίλιππος, 5.145–147, Δημοσθένης, Περί τῶν ἐν χερρονήσῳ, §48-49, Λυσίου, Κατά Ἀλκιβιάδου λιποταξίου (Α), §11-13

Γραμματική:

Συνηρημένα ρήματα α', β' και γ' τάξης (Δείκτης Επιτυχίας 4,5,6)

Ρήματα β' συζυγίας (σε –μι) (Δείκτης Επιτυχίας 7)

Ανώμαλα ρήματα (Δείκτης Επιτυχίας 8)

Ομαλά και ανώμαλα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων (Δείκτης Επιτυχίας 9)

Περίγραμμα Περιεχομένου Α.Π. Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Β' Λυκείου

Α' και Β' όρος σύγκρισης (Δείκτης Επιτυχίας 10)

Συντακτικό

Αντικείμενο (Δείκτης Επιτυχίας 11)

Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί (Δείκτης Επιτυχίας 12)

Ετερόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί (Δείκτης Επιτυχίας 13)

Σύνδεση προτάσεων (Δείκτης Επιτυχίας 14)

Δευτερεύουσες ονοματικές ειδικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 15)

Δευτερεύουσες ονοματικές ενδοιαστικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 16)

Δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 17)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές αιτιολογικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 18)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές τελικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 19)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές εναντιωματικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 20)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές συμπερασματικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 21)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές παραχωρητικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 22)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 23)

Δευτερεύουσες επιρρηματικές υποθετικές προτάσεις (Δείκτης Επιτυχίας 24)

Υποθετικοί λόγοι (Δείκτης Επιτυχίας 25)

Περίγραμμα Περιεχομένου ΑΠ Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γ' Λυκείου

Εισαγωγικά

Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας ως μαθήματος Προσανατολισμού στη Γ' Λυκείου επιτυγχάνεται μέσα από τη διδασκαλία κειμένων φιλοσοφικού και ιστορικού λόγου. Ο/η φιλόλογος στοχεύει, μέσω της κειμενοκεντρικής προσέγγισης στην καλλιέργεια της κατανόησης των Αρχαίων Ελληνικών κειμένων, αφενός από πλευράς περιεχομένου (αρχαιογνωσία) και αφετέρου από πλευράς γλωσσικών δομών (αρχαιογλωσσία), σύμφωνα με τους Δείκτες Επάρκειας και τους Δείκτες Επιτυχίας.

Ο/η φιλόλογος αξιοποιεί τόσο τα διδακτικά εγχειρίδια (α) Πλάτωνος *Πρωταγόρας*, Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Ενιαίου Λυκείου, έκδοση ΥΑΠ, (β) Πλάτωνος *Πρωταγόρας*, Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Ενιαίου Λυκείου, έκδοση ΥΑΠ (από την έκδοση Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου, ΟΕΔΒ), (γ) Θουκυδίδη Περικλέους *Επιτάφιος*, Γ' Τάξη Γενικού Λυκείου, Γενικής Παιδείας, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, (δ) Θουκυδίδη Περικλέους *Επιτάφιος*, Γ' Τάξη Γενικού Λυκείου, έκδοση ΥΑΠ (δ) *Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, Γυμνασίου – Λυκείου*, Μιχ. Χ. Οικονόμου, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα, (ε) *Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής, Α' Β' Γ' Ενιαίου Λυκείου*, Α. Β. Μουμτζάκη, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα, όσο και άλλο υποστηρικτικό υλικό που μπορεί να βρει σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή.

Επιπρόσθετα, ο/η φιλόλογος εμβαθύνει σε θέματα γραμματικής και συντακτικού, αξιοποιώντας κείμενα θεματογραφίας από τα έργα των Ισοκράτη, Ξενοφώντα, Πλάτωνα και Θουκυδίδη.

Περιεχόμενο ύλης

Κείμενο:

(α) Πλάτωνος *Πρωταγόρας*, Εισαγωγή, κεφ. Δ', Ε', ΙΑ', ΙΒ' από το πρωτότυπο και κεφ. Α', Β', ΣΤ', Ζ', Η', Θ', Ι', ΙΓ', ΙΔ', ΙΕ', ΙΣΤ' από μετάφραση (Δ.Ε. Ι, ΙΙ, ΙV, XXVIII, XXIX)

(β) Θουκυδίδη Περικλέους *Επιτάφιος*, Εισαγωγή, κεφ. 34 από μετάφραση και κεφ. 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 από το πρωτότυπο (Δ.Ε. Ι, ΙΙΙ, ΙV, XXVIII, XXIX)

Περιγραφή Περιεχομένου ΑΠ Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γ' Λυκείου

Μορφοσυντακτικά φαινόμενα:

I. Γραμματικά:

Προαπαιτούμενες γνώσεις:

- ❖ Βασικοί κανόνες τονισμού (Δ.Ε. III, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Ουσιαστικά Α' και Β' κλίσης (Δ.Ε. V, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Ουσιαστικά Γ' κλίσης (Δ.Ε. IV, Γ' Γυμνασίου)
- ❖ Αντωνυμίες
 - Προσωπικές αντωνυμίες (Δ.Ε. VI, Α' Γυμνασίου)
 - Δεικτικές αντωνυμίες (Δ.Ε. VI, Α' Γυμνασίου)
 - Κτητικές αντωνυμίες (Δ.Ε. VI, Α' Γυμνασίου)
 - Αόριστες αντωνυμίες (Δ.Ε. X, Γ' Γυμνασίου)
 - Ερωτηματικές αντωνυμίες (Δ.Ε. X, Α' Γυμνασίου)
 - Αναφορικές αντωνυμίες (Δ.Ε. XI, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Δευτερόκλιτα επίθετα (Δ.Ε. VI, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Τριτόκλιτα επίθετα (Δ.Ε. IX, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Οριστική βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής και μέσης φωνής (Δ.Ε. IV, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Υποτακτική, ευκτική, προστακτική βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής και μέσης φωνής (Δ.Ε. IV, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Απαρέμφατο ενεργητικής και μέσης φωνής (Δ.Ε. IX, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Μετοχή ενεργητικής και μέσης φωνής (Δ.Ε. VIII, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Αόριστος β' (Δ.Ε. XII, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Συνηρημένα ρήματα α', β' και γ' τάξης (Δ.Ε. V, VI, VII)
- ❖ Ρήματα β' συζυγίας (σε -μι) (Δ.Ε. VIII)
- ❖ Ανώμαλα ρήματα (Δ.Ε. IX)
- ❖ Ομαλά και ανώμαλα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων (Δ.Ε. X)

II. Συντακτικά:

- ❖ Κύριοι όροι της πρότασης (Υποκείμενο – κατηγορημα) (Δ.Ε. IV, V, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Αντικείμενο (Δ.Ε. XII)
- ❖ Είδη απαρεμφάτου (ειδικό – τελικό) (Δ.Ε. V, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Ταυτοπροσωπία και ετεροπροσωπία (Δ.Ε. IX, Β' Γυμνασίου)
- ❖ Απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις (Δ.Ε. VI, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Παθητική σύνταξη (Δ.Ε. XIV, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί (Δ.Ε. XIII)
- ❖ Ετερόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί (Δ.Ε. XIV)

Περίγραμμα Περιεχομένου ΑΠ Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γ' Λυκείου

- ❖ Α' και Β' όρος σύγκρισης (Δ.Ε. XI)
- ❖ Επιθετική, κατηγορηματική, επιρρηματική μετοχή (Δ.Ε. VIII, Α' Λυκείου Προσανατολισμού)
- ❖ Σύνδεση προτάσεων (Δ.Ε. XV)
- ❖ Δευτερεύουσες ονοματικές ειδικές προτάσεις (Δ.Ε. XVI)
- ❖ Δευτερεύουσες ονοματικές ενδοιαστικές προτάσεις (Δ.Ε. XVII)
- ❖ Δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις (Δ.Ε. XVIII)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές αιτιολογικές προτάσεις (Δ.Ε. XIX)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές τελικές προτάσεις (Δ.Ε. XX)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές εναντιωματικές προτάσεις (Δ.Ε. XXI)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές συμπερασματικές προτάσεις (Δ.Ε. XXII)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές παραχωρητικές προτάσεις (Δ.Ε. XXIII)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικές προτάσεις (Δ.Ε. XXIV)
- ❖ Δευτερεύουσες επιρρηματικές υποθετικές προτάσεις (Δ.Ε. XXV)
- ❖ Υποθετικοί λόγοι (Δ.Ε. XXVI)

Πυρηνικές γνώσεις:

- ❖ Δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές αναφορικές προτάσεις (Δ.Ε. XXVII)